

ПАТРУ АЈДУКУ

Фрунзѧ вјерђе ђе ћикуаре,
Йн ваље, фрађе, йн ваље,
Йн ваље ла ћинћ извуаре,
Унђе плугурљи њић ну арѧ,
Њић ну арѧ, њић брѧзђазѧ,
Стау војњићи ши привја,
Пје лунѧ, пје Свйнту Суаре,
Стау пићиц пји ла стрймтуаре,
Ашћепта ла Турћ ку блага,
Ће сѧ мирѧ Свйнту Суаре,
Кум пуот сѧ-ј омуаре.
Фуг Турћи ши сѧ йнфрикуоша,
Да ајдући зймбја!
Унђе рѧсаре суариљи йн зуорј,
Йн кймпйја ку божуорј,
Ну сйнт сльикурј ку мњеј,
Њић друм ђе фракцй ши суруорј,
Мје борђеју Пѧтрулуј,
Пѧтрулуј ајдукулуј,
Кѧсапу Турћилор.
Ла тот локу унђе а фост,
Ласѧ кйће букѧтурј,
Ће Турћ ши ђе јањићерј,
Сѧ дућа вјесча йн ћерј!
Ш-арунка карња ла кйњ,
Кѧ је карње ђе стрйњ,
Пје мулц йј жупуја,
Стѧмбулу, зѧу трѧмура!
Йнпѧрату вјесче да,
Карје ар пућа,
Пје Пѧтру сѧ-л адука,
Њељегат, њефѧрймат,
Ће куцйт њепипѧјат.
Да њима ну сѧ афла,

ХАЈДУК ПЕТАР

Зелен лист цикорије
Наниже, брате,
Код пет извора,
Где плугови не ору,
Нити ору, нит заору,
Ту се војници скривали,
Ноћу и дању посматрали,
И Турке пуне блага,
Сачекивали.
И Свето Сунце се чудило,
Како могу Турке да убијају.
Беже Турци уплашени,
А хајдуци им се ругају!
Где се Сунце зором рађа,
На ливади пуној божура,
Не види се више стада јагањаца,
Ни стазе пуне браће и сестара,
Ту је земунѧца,
Петра Хајдука,
Касапин Турака.
Где год би се кретао,
Турке би заклане остављао,
Турке и Јањићаре,
Да се до неба вест прочује!
Псе би Турским месом хранио,
То су тела непријатеља,
И кожу би им одрао,
И од тога Стамбол задрхтао!
Цар је вест објавио,
Ко би могао,
Да Петра доведе,
Невезаног, неповређеног,
Од ножа нетакнутог.
Нико се није одазвао,

Нума финѧ-са Станка,
Баћ-о Мајка Прећеста,
Ши Свинта Думињеска!
С-о мањинће вјерми вије,
Мај биње са ну мај фије!
Да драку ће јерја,
Ка вулпија сѧ префаћа,
Їнпрумута ун копилаш,
Ши порња сус пје огаш,
Пје поћекѧ чнтра сћи,
Унђе ођињеск ајдући,
Пје поћекѧ кутрупитѧ,
Ку троскот је њивелѧтѧ,
Нума ће Пѧтру шћиутѧ.
Мјерђе, сѧ грабјешће,
Вијаца лу Пѧтру фуршешће.
Ла сћиу ку пјатра налтѧ,
О вѧзу Пѧтру кум аљаргѧ,
Пушка ла уојкј ш-о пуња,
Ђирјепт чн фрунће о привја.
Да кѧцауа ће вјеђа,
Аша џин гурѧ зѧћа:
„Пѧтруље, фрунће ротатѧ,
Ињима мј-е тулбуратѧ,
Ђе јубирја ће алтѧдатѧ,
Ђе н-а фост пје лумја туатѧ!
Ај кѧпѧтат ун фићуор,
Сѧ-ц фије чн кодру ажутор,
Дупѧ ће-л боћеж,
Соцѧје сѧ-ј аљеђ.
Дар Пѧтру ће вјеђа,
Ста пущѧн ши сѧ гѧнђа,
Копилу чн брацѧ чл луа,
Ђе три орј чл пупа,
Дупѧ аја чл боћеза.
Да чн капу сатулуј,

Само његова кума Станка,
Не помогла јој Богородица,
Ни Света Недеља!
Жива се учрвила,
И са земље нестала!
Ђаволаста беше,
И ко лисица лукава била,
Дете једно је позајмила,
И са собом повела,
Путањом кроз стене кренула,
Где хајдуци одмарају,
Путањом, травом покривена,
И лепо изравњена,
Само је Петру позната.
Ишла је и журила,
Да би Петру живот скратила.
Кад је стигла код високе стене,
Петар је њу видео,
Пушком је нанишанио,
Право је у чело гледао.
Кад је кучка то видела
Овако му говорила:
„Петре, чело округло,
Срце ми је узбуђено,
Од љубави из прошлости,
Што заједно нисмо остали!“
Сина си једног добио,
Да би ти у шуми помогао,
Прво ћеш га крстити,
А онда ћеш га оженити.
Кад је то Петар видео
На тренутак је застао и размислио,
Дечака је загрлио,
Три пут пољубио,
А онда крстио.
На крају села,

Ла брањишћа фагулуј,
Мачу кѧ скуоћа,
Їн пѧмѧнт ѧл инфѧја,
Спре Свѧнту Суаре ѧм привја,
Їнѧепе ѧе сѧ ѧнкина,
Ши копилу боѧеза,
Ћин гурѧ аша зѧћа:
„Дака о фи ун фићуор,
Сѧ-м фије ѧн кодру ажутору!“
Ће кѧнд мума м-а фѧкут,
Аша боѧез н-ам вѧзут,
Їнтра браж ши ѧнтра флуорј,
Сѧ боѧеж пј-ал фићуор!
Пѧтруље, јеу ѧ-аш руга,
Сѧ фаћ ту пје воја мја,
Љубитуље са мјерѧем,
Флуориѧеле са куљеѧем,
Ла мѧнѧстјирја богатѧ,
Боѧезу сѧ помењаска.
Сѧ вјез, Пѧтру сѧ ѧншела,
Ла мујере крјеѧа,
Пје копил ѧл боѧеза.
Да нѧпѧрка ѧе фѧћа?
Афарѧ сѧ ѧнфуриша,
Рјезѧљи ѧе пуѧа,
Лакѧћѧљи ѧнкуја,
Фуга ла ѧнпѧрату да:
„Їнпѧраѧе луминаѧе,
Дѧ-м аверја жумѧтаѧе!
Пје ајдуку Пѧтру л-ам адус,
Асарѧ пје ла апус,
Їн бисѧрика ѧе ѧнкис,
Нума бун ѧе куцѧт,
Ће куцѧт ѧе спѧнзурат,
Ће маћу тѧу турбат.
Їнпѧрату ѧ-ауза,

У буковој шуми,
Мач је извукао,
У земљу зарѧо,
Према Сунцу је погледао,
Прекрстио,
И сина крстио.
Овако је говорио:
„Ако ми је син,
Нека ми у шуми јатак буде!“
Од кад ме мајка родила,
Овако крштење нисам видела.
У боровини и цвећу,
Сина да крстиш!
Петре ја бих те замолила,
Да ми жељу испуниш,
Љубави да идемо,
Цвеће да беремо,
У манастиру богатом,
Кршење да прославимо.
Ту се Петар се преварио,
Жени је поверовао,
И сина крстио.
Шта је онда змија од жене урадила?
Напољу се искрала,
И резе повукла,
Катанце закључала,
И код цара отрчала.
„Царе, царе, господаре,
Дај ми сада пола твога блага!
Хајдука Петра,
У предвечерје довела
И у цркву закључала.
Можеш га ножем заклати,
Можеш га обеситити.
Или мачем убити.
Кад је цар то чуо,

Пје лок сá тремура,
Мултá лумје арђика,
Кйт је фрунза ши жарба,
Мáнáщирја окуоља!
Пáтру ну сá спáмйнта,
Копилашу йл луа,
Три букáцáље йл фáһа,
Ши ла арáц йл арунка.
Фуга ла уше кá да,
Рјезйльи фáрйма,
Йн кймп вјерђе кá јеша,
Ка жарба Турђи јерја!
Йнћепу Пáтру ђе-ј тáја,
Йј тáја йј комења,
Кйнд фу суариљи йн кинђије,
Тáја Пáтру шапће мије,
Аљелалће ну сá шйије!
Кйнд суариљи а скáпáтат,
Калу йн сйнђе а нотат,
Тáја пана йј йспрáвја,
Ла йнпáрату сá дућа,
Аша ђин гурá зйћа:
„Мá йнпáраће, луминаће,
Факá-ц Дуомну мултá парће,
Ће биње ши сáнáтаће,
Кá је мај бунá ђин туаће!
Адунá-м уамињ сá ма бат,
Кá мачу мј-а турбат,
Уојкји йн кап с-а тулбурат,
Ла гйндурј марј ам йнтрат.
Кá н-а лáсат Думњезáу,
Са сá таје ши йнпáрацй,
Кá акуш ц-аш мйнка фикацй!
Йнпáрату тремура,
Фригу муорцá йл апука,
Фћерја йн јел кá плезња,

У тренутку је задрхтао,
Много је људи сакупио,
Колико је лишћа и траве,
Манастир је опколио!
Петар се није уплашио,
Дечака је узео
И на три дела заклао,
И кобцу их бацио.
Ка вратима је потрчао,
Резе поломио,
И у зелено поље изашао,
Турака је као траве било!
Редом их Петар клао,
И на гомилу бацао,
Када је Сунце залазило,
Седам хиљаде их је мртвих било,
О другима се више није знало!
Кад је Сунце зашло,
Коњ је у крви пливао,
Клао их док их све није поклао.
Код цара је отишао,
И овако му се обратио:
„Светли царе,
Нека ти Бог, подари,
Доброте и здравља,
Јер је то најбоље!
Сакупи људе да се борим,
Мач ми је побеснео,
Очи су ми се замутиле,
Велике мисли ме обухватиле.
Јер није Бог дао,
Да се цареви убијају,
Јер бих ти цигерицу појео!
Тад је цар задрхтао,
Од страха се презнојио,
У њему је жућ пукла,

Ће сѧ дусѧ помина!

И о томе се вест прочула!

Ши сѧ дусѧ ла Станка,

Карје ста ши сѧ вѧјта,

Пусѧ Пѧтру мйна пје ја,

Ће пјеље о жупуја,

Дупѧ аја о жуђека:

„Ма вйндуш, ту, фа, кѧца,

Врусаш сѧ-м рѧпуњ вијаца!

Рѧу йм паре ђе ђиње,фа

К-ај кѧзут ла мйна ра,

Кѧ-ц луај пђеља ђи пје ђиње,

Карња о арунк ла кйње!

Сѧ мај стај сѧ ођињешѧ,

Ку саре сѧ ђе спојеск,

Вјерми ши вултури ђе мѧйниђе,

Мај биње ну ц-аш мај зйђе.

Сѧ ђе плинѧ сђељиљи,

Бражи ши ку фрунзйљи,

Фађи ши ку флуориљи,

Мунцй ку извуарйљи,

Финкѧ ај фост ра пје лумје,

Ш-ај врут вијаца сѧ-м рѧпуњ!“

Оде код Станке,

Која је од страха дрхтала и кукала,

Руком је стего,

И кожу јој одрао,

А онда стаде је грдити:

„Кучко, издајнице, мене си продала,

Да би ми живот одузела!

Тебе ми је много жао,

Тешка те је невоља снашла,

Живу сам те одрао,

Псе ђу с тобом нахранити!

Мало ђеш се одморити,

Целу ђу те посолити,

Црви и орлови ђе те појести,

Боље заслужила и ниси.

Нек те звезде оплакују,

Борови и листови,

Букве и цвеће,

Планине и извори,

Јер лоша си била

Живот би ми одузела!“

Балада мј-а спус-о Слободан алу Милѧ алу Кољицѧ(1949) ђин сату Табаковѧц, љинѧѧ Зѧјчерј. Јел а аузйт-о ђи ла лѧутари ђин сату луј.

Баладу ми је казивао Слободан Цветић(1949.г.) из села Табаковац, код Зајечара. Он је чуо баладу од свирача из његовог села

Ал ђе 15. густарју, ану 2024.

15.јули 2024.г.

